

Svět jako celek a „vesmír“ / Vesmír a „svět“ jako celek

Musíme se rozhodnout, jaké významy budeme spojovat s termínem „svět“, a to na rozdíl od termínu „vesmír“ (nebo „universum“), a také v jakých přesně souvislostech. Pro astronoma (astrofyzika atd.) znamená „vesmír“ souhrn (úhrn) všech hvězd a jejich oběžnic, úhrn všech galaxií a skupin galaxií, mezihvězdné energie a hmoty, nejnověji také všechnu skrytou (temnou) hmotu a skrytou (temnou) energii, a to včetně příslušných časoprostorových struktur, tj. včetně vzniku Velkým třeskem (pokud ta teorie vydrží), dalšího vývoje (v němž ovšem neplatí jednotný čas ani jednotný prostor), atd. Obecně mají vědci za to, že zdaleka ještě nevědí (resp. nevíme), co všechno k takovému vesmíru (eventuelně našemu Vesmíru) náleží, ale zkoumají se jen ty „vesmírné útvary“ a to, čím jsou charakteristické. Spojitost Vesmíru a jeho vesmírných struktur se vznikem a povahou třeba života (ale také člověka, vědomí a myšlení, tedy nejen „vitálním“, ale také „morálním“ řádem, řečeno s Rádlem atd.) se nezkoumá, ale je přenechána amatérským nebo filosofickým úvahám. V tomto smyslu pak ovšem „Vesmír“ není celým světem, není „světem jakožto celkem“, ba ani „úhrnem“ všeho, není veškerenstvem, skutečným „všehomírem“. Na druhé straně slova „svět“ je často užíváno ve smyslu pouhého „osvětí“ (nejen biologického), jehož jakási relativní „celkovost“ je předpokládána, ale aniž by se uvažovalo o „pravém celku“, tj. o jeho subjektivní integrovanosti (být stále budované a dobudovávané), a ovšem aniž by se uvažovalo o eventuelní aplikovatelnosti takového pojetí na „veškerenstvo“. Pak je možno poměrně nevyjasněně mluvit (a myslet) o „světě živých bytostí“ jakoby podobně (analogicky) jako o „světě hvězdných soustav“, ale také o „světě matematiky a čísel“, o „světě umění“ apod. Otázka zcela zvláštní a specifická: je takto možno mluvit také o „světě filosofie“ nebo o „světě idejí“ či „myšlenek“?

(Písek, 101130-1.)